

حیله شرعی در نکاح

الهه تفویضی^۱، منصور امیرزاده جیرکلی^{۲*} و حسین صابری^۲

۱ گروه الهیات (فقه و حقوق)، واحد تربت حیدریه، دانشگاه آزاد اسلامی، تربت حیدریه، ایران

۲ گروه الهیات (فقه و حقوق)، واحد تربت حیدریه، دانشگاه آزاد اسلامی، تربت حیدریه، ایران

۳ گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد

E-mail: saberi@um.ac.ir

*نویسنده مسئول: E-mail: Amirzadehj@yahoo.com

چکیده

حیله‌های شرعی و غیر شرعی در بیشتر ابواب فقهی مورد استفاده قرار می‌گیرد و دامنه بسیار گسترده‌ای را دارا می‌باشد که به عنوان راه برون رفت از موانع قانونی و شرعی در زندگی فردی و اجتماعی مطرح می‌باشد. حیله در لغت به معنای « دگرگون شدن از یک حال به حال دیگر» و در اصطلاح « رسیدن به یک مطلوب شرعی و هدف مشروع، چه این که راه رسیدن به آن، امر حلالی باشد، یا راه مذکور خود غیر مشروع باشد»، معنا شده است.

هدف از این مقاله، مصادیق حیله در مبحث نکاح می‌باشد که یکی از مهمترین موضوعات فقهی است و بعد اجتماعی زندگی انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به بیان نمونه‌هایی از مصادیق حیله در باب نکاح بپردازد. روش تحقیق در این مقاله استقرائی - تحلیلی است. ابتدا منابع مورد نظر تهیه و پس از مطالعه و فیش‌برداری، داده‌ها و مطالب مورد نیاز جمع‌آوری و سپس با تجزیه و تحلیل یافته‌ها، دستاوردها و نتایج حاصل شد. مهم‌ترین دستاوردهای این مقاله:

أ. فقیهان شیعه کلیت حیله شرعی را پذیرفته‌اند اما از آنجا که پیشینه‌ی روایی آن زیاد نیست می‌توان بیان نمود که حیله شرعی نمی‌تواند در فقه جایگاه مثبتی داشته باشد.

ب. برخی حیله‌های شرعی یا از محرّمات الهی محسوب می‌شوند یا زمینه‌ساز ارتکاب حرام خواهند شد و مواردی مصداق تقلب نسبت به قانون هستند و یا حیله‌های شرعی سبب پایمال شدن حقی که در اسلام به رسمیت شناخته شده می‌گردند، می‌توان گفت کاربرد حیله‌شرعی در احکام اسلامی جایگاهی ندارد و قابل دفاع نخواهد بود.

واژه‌های کلیدی: حیله، حیله شرعی، نکاح، مشروع، نامشروع.